

[Ragnhild Andersen.]

ansøgningsblanketter, der skal gennemgås og beregnes af administrationen, for at man kan finde frem til, hvad disse mennesker kan få i folkepension, og mange af dem får i virkeligheden hverken mere eller mindre, end de hidtil har fået.

Jeg tillader mig derfor at stille det spørgsmål til den højtærede minister, om man dog ikke kan gøre det noget enklere såvel for almindelige mennesker som for administrationen, og om man dog ikke kan sørge for, at ændringer, der er nødvendige — hvad denne er, det kan jeg vel se — vedtages i ordentlig tid, så man ved, hvad man har at rette sig efter. Jeg er sikker på, at det ville blive hilst med tilfredshed såvel af almindelige mennesker som af administrationen, om lovene blev vedtaget i ordentlig tid og lavet, så de var lettere tilgængelige.

Socialministeren (Bomholt): Det er jo en formel ændring, en konsekvensændring, der her foreligger, og jeg takker for den enstemmige tilslutning til den.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændringer i lov om kreditforeninger.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 2389, fremsættelsen i tidenden sp. 3821).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Carl Petersen: Landbrugets kredit- og låneforhold har i de sidste år været genstand for mange diskussioner ikke mindst på det mindre landbrugs generalforsamlinger og møder. At dette spørgsmål har været så aktuelt, må vel tilskrives vanskeligheden ved at skaffe den nødvendige kapital ved generationsskifter og vel også til en vis grad kapital til finansiering af den stærke maskinisering, som landbruget har været inde i i årene efter krigen.

For at få disse vanskelige spørgsmål belyst og om muligt finde nye veje og imd-

ler blev der som bekendt nedsat en kommission, som har afgivet et par betænkninger. Man kan vist ikke påstå, at kommissionen fandt nye veje og midler, for det gik ret hurtigt op for de af kommissionens medlemmer, som ikke vidste det før, at der er 2 fundamentale ting at tage hensyn til, når man taler om ændringer vedrørende realkredit. For det første, at der må være midler til rådighed, således at der er noget at låne ud af. For det andet, at det, når det drejer sig om at skaffe midler ved salg af obligationer, er papirets sikkerhed og rentens højde, der bestemmer obligationens kurs. De nuværende vanskeligheder må altså have andre årsager, og det er vel ikke mærkeligt, at man rettede blikket mod de bestående kreditinstitutioner, kreditforeningerne og hypotekforeningerne med spørgsmål til dem om, hvorvidt de havde været for karrige ved udmålingen af lån, om de havde været for forsigtige. Det værdifulde ved denne kommissions arbejde var ikke, at der blev fundet nye veje, men at det gennem de mange møder og diskussioner blev klart for de fleste — vist for alle — at vort realkreditsystem udmærket kan anvendes; forudsætningen er blot at det anvendes på den rigtige måde. Der viste sig nemlig det glædelige ved de oplysninger og det materiale, kommissionen fik, at det samlede landbrugs værdier ikke er belånt ret højt, men det betyder selvfølgelig ikke, at der ikke findes mange landmænd, der har vanskelige økonomiske vilkår at leve under. Sådan har det altid været, sådan er det også nu, og sådan vil det altid blive fremefter, tror jeg. Årsagerne hertil kan være mange, men en af de væsentlige vanskeligheder er vel nok, at når man er ude på markedet og vil købe ejendomme, vil man købe flere værdier, end ens egen kapital i virkeligheden er afpasset efter. Derfor er det ganske naturligt, at disse mennesker spejder efter nye lånemuligheder. Jeg kan i denne forbindelse ikke lade være at gøre opmærksom på, at nu er der jo andre muligheder end lige netop dem, der har forbindelse med kreditforeninger, hvis der da er en vis solidaritet inden for landbruget som sådant, hvilket vil sige, at man vil være med til at udbygge de bestående låneforeninger, for det mindre landbrugs vedkommende de såkaldte indkøbsforeninger;

[Carl Petersen.]

jeg ved ikke, hvad det hedder inden for landboforeningerne, men der er nok tale om et noget lignende lånesystem. Hvis man gør det og har forståelsen af det fællesskab, der skal til, vil man kunne nå en hel del ad denne vej, særlig når det drejer sig om fornyelse af inventar, maskiner, besætning o. s. v. Men det betyder, at man skal stille garantier, at man skal ofre noget for at opnå disse goder.

Hensigten med den her foreslåede lovgivning er vel at mildne de vanskeligheder, jeg her har søgt at beskrive. Lovforslaget går i korthed ud på, at lånegrænsen for de forskellige lånetyper sættes op i de kreditforeninger, der er tale om, og at der gives ministeren bemyndigelse til fremetter at regulere efter de kriterier, som nu er angivet i selve lovforslaget, i stedet for, som det nu kræves, at der skal lovgives, hver gang disse tal skal ændres. Endvidere er foreningernes virkeområde udvidet, idet der også skal kunne gives lån i en flerhed af række- og parcelluse, selv om der ikke er tale om selvstændig matrikulering. Det er også noget nyt.

Begge de foreslåede ændringer af den nu gældende lovgivning er afgjort forbedringer, som mit parti vil anbefale.

Afsnit II, som i lovforslaget kaldes balanceforholdet mellem kreditforeningernes pantebreve og kasseobligationer, kan jeg også anbefale. Her er tale om noget nyt, og den kommission, som jeg før nævnte, må vel vedkende sig paterniteten til dette nye. Jeg tror ikke, der ligger mere i denne bestemmelse end dette, at der siges til kreditforeningerne: I må gerne forsøge denne nye form og ligesom gøre det mere tillokkende, men samtidig må I være klar over, at når I gør det, må der hele tiden være balance i den forstand, at de kontante lån, der ydes, skal udmåles således, at det kasseobligationsbeløb, hvormed lånet vil kunne indfries i udlånsterminen, ikke må overstige de i loven fastsatte lånegrænser. Lad nu erfaringerne vise, om dette nye er noget, der virkelig får betydning. Det vil vel afhænge noget af, hvorledes man vil benytte det, men jeg medgiver det mine bedste ønsker for fremtiden.

Med disse bemærkninger anbefaler jeg lovforslaget til hurtig behandling.

Heilesen: Gennem de senere år har det høje ting flere gange vedtaget en udvidelse af husmandskreditforeningernes lånegrænser, efter som prisudviklingen har gjort det påkrævet, og opfyldelsen af de ønsker, der her fremkommer fra husmandskreditforeningerne, kan jeg tilsige mit partis medvirken til, idet vi gennem en saglig udvalgsbehandling vil forsøge at nå til et godt og fornuftigt resultat, der tager skyldigt hensyn til de øvrige kreditforeningers interesser.

Formålet med en udvidelse af husmandskreditforeningernes lånegrænser må jo være at skabe bedre lånemuligheder for låntagerne og dermed give disse en bedre betjening. Spørgsmålet bliver da, om dette opnås bedre ved den her foreslåede udvidelse; det er det, man må se at finde ud af.

I den højtærede ministers fremsættelsestale peges der på, at den aktuelle anledning til, at husmandskreditforeningernes lånegrænser på ny tages op til behandling, er, at der ved lov af 19. december 1958 blev gennemført en afvikling af statens garanti for renten af husmandskreditforeningernes kasseobligationer, og at dermed bortfaldt den sidste del af husmandskreditforeningernes særlige privilegier. Jeg skal i denne forbindelse gøre opmærksom på, at nævnte privilegier ikke ophører før 1962, og at husmandskreditforeningerne forbeholder sig ret til på ny at stille krav om statsgarantiens indførelse, hvis den findes påkrævet.

Ved lovforslagets videre behandling i udvalg må det nøje afklares, hvilke virkninger lovforslagets gennemførelse vil få over for andre kreditforeninger, da jeg vil antage, at den højtærede minister er enig med mig i, at man ikke kan give en kreditforening en udvidelse på andre kreditforeningers bekostning, især ikke, hvis det ikke bliver til gavn for låntagerne.

Jeg må tilstå over for den højtærede minister, at jeg på forhånd har svært ved at forstå, at det vil være rimeligt at gå til den foreslåede forhøjede lånegrænse, idet jeg kan oplyse, at der i regnskabsåret 1956-57 i de 8 amter, der omfattes af

[Heilesen.]

Jydske Land Kreditforening findes 85 000 landbrugsejendomme, ca. 40 pct. af alle landets landejendomme. Af disse 85 000 landbrugsejendomme lå de 67 pct. inden for lånegrænsen for husmandskreditforeningerne, medens ministerens forslag vil medføre, at tallet forøges til 85 pct. Dette bevirker, at husmandskreditforeningerne får adgang til at belåne ejendomme, der falder helt uden for begrebet husmandsbrug. Jeg må indrømme, at hvis husmandskreditforeningerne er konkurrencedygtige over for andre kreditforeninger, så mangler der ikke nye låneområder.

Den bemyndigelse, som lovforslaget indeholder til boligministeren, hvorved han får ret til fremover at foretage ændringer i de bestående lånegrænser, finder jeg er uheldig navnlig under henvisning til de modstridende interesser, der er kreditforeningerne imellem. Jeg finder, det vil være bedst, hvis der senere skal foretages ændringer i lånegrænserne, at det sker ved et lovforslag, så at de interesserede kreditforeninger kan få lov til og lejlighed til at fremsætte deres bemærkninger.

Hvad angår forslaget om at give kreditforeningerne adgang til at gøre brug af den nye låneform, som foreslås indført ved lovforslagets afsnit II, balanceforholdet mellem kreditforeningernes pantebreve og kasseobligationer, finder jeg, at denne form for långivning vil skabe et stort usikkerhedsmoment for låntagerne uden at give dem positive fordele; jeg vil mene, at ingen kreditforening vil gøre brug deraf. Men i øvrigt vil jeg give tilslutning til, at denne del af lovforslaget vedtages.

Afsnit III i lovforslaget, som omhandler kreditforeningernes adgang til at yde forhåndslån, vil jeg gerne anbefale.

Thestrup: Som adskillige gange nævnt falder det lovforslag, vi her behandler, jo i 3 afsnit, nemlig husmandskreditforeningernes lånegrænser, balanceforholdet mellem kreditforeningernes pantebreve og kasseobligationer samt kreditforeningernes adgang til at yde forhåndslån.

Lånegrænserne i husmandskreditforeningerne, som omhandles i afsnit I, er jo et spørgsmål, vi adskillige gange har drøftet her i tinget. Efter at en kommission havde

behandlet spørgsmålet, blev der ved en lov af 1952 fastsat nye lånegrænser, nemlig på 18 000 kr. for landbrugsejendomme og 15 000 kr. for parcelhuse. Disse grænser er senere blevet revideret, i 1954 og i 1956, og er nu 30 000 kr. for landbrugsejendomme og 21 000 kr. for parcelhuse.

Nu foreslås her lånegrænserne forhøjet til henholdsvis 39 000 kr. og 28 500 kr., idet ministeren bemærker, at det er overgrænser, som skal gælde, når det almindelige udlånsniveau når op på 50 pct. af vurderingen, hvilket man regner med vil ske inden for en ikke uoverskuelig tid, og idet ministeren lover, at man foreløbig, så længe man kun udlåner til 40 pct. af vurderingen, vil sørge for, at lånegrænserne ligger tilsvarende lavere. Jeg ville finde det rigtigere at fastsætte lånegrænsen efter 40 pct., idet jeg ikke kan se tilstrækkelig begrundelse for den foruddiskontering, som den her nævnte ansættelse jo er, når ministeren, som også foreslået, får bemyndigelse til administrativt at regulere lånegrænserne op i takt med stigningen i kreditforeningernes låsniveau. Jeg har bemærket, at jeg på dette punkt er i overensstemmelse med de anskuelser, som kreditforeningernes stående fællesudvalg har.

Medens jeg ud over det her bemærkede ikke har noget at indvende imod den for landbrugsejendomme anførte lånegrænse, så forekommer det mig, at man er nået lovligt højt op med beregningen af lånegrænsen for parcelhuse, og jeg vil gerne under udvalgsbehandlingen have en nærmere redegørelse for dette, for jeg er helt klar over, at det er et spørgsmål, som bedst egner sig til at diskutere under udvalgsbehandlingen.

Hvad lovforslagets afsnit II angår, kan jeg henvise til realkreditkommissionens betænkning II, kapitel 4. Jeg erkender, at den ændring af renten, der er sket, siden kommissionens arbejde med spørgsmålet begyndte, medfører, at den ændring, der nu ved lovforslaget foreslås, næppe vil få nogen større betydning for tiden; men forholdene kan jo ændre sig. Vi er vel alle klar over, at der kan komme en dag, hvor renten igen vil stige, og jeg vil ikke bortse fra, at der under en stigende rente, en høj rente, kan være en hel del, der taler for, eller en god grund til at have en lovbestemmelse som den her foreslåede.

[Thestrup.]

Jeg kan derfor anbefale, at der åbnes adgang for de foreninger, der måtte ønske det, til at forsøge sig med de nye låntyper. Også her er jeg i overensstemmelse med kreditforeningernes stående fællesudvalg.

Hvad angår afsnit III, der drejer sig om forhøjelse af kreditforeningernes adgang til at yde forhåndslån, således at de hidtil gældende 15 pct. af kasseobligationsgælden forhøjes til 25 pct., har jeg intet at indvende. Jeg er helt enig med det ærede medlem hr. Carl Petersen i de bemærkninger, han fremsatte om vor nuværende realkreditordning. Jeg tror, at næsten alle vi, der sad i realkreditkommissionen, kom til det resultat, at vor nuværende realkreditordning faktisk er så god, at vi skal være meget forsigtige med at foretage ændringer i den. Men efterhånden som tiden går, efterhånden som forholdene ændrer sig, er der naturligvis områder, hvor ændringer bliver nødvendige, og jeg ser det, der her er foreslået, som et udslag heraf.

Jeg vil gerne, når vi nu behandler et realkreditspørgsmål, spørge den højtærede minister, hvorledes det går med de øvrige forslag, som realkreditkommissionen har stillet, om man påtænker på disse områder at fremkomme med lovforslag. Det, jeg her navnlig tænker på, er de forslag, realkreditkommissionen har stillet om en begrænsning af fortrinsprioriteterne. Det er jo mere end noget andet fortrinsprioriteterne, som realkreditte frygter, og vil man — og her vil jeg sige også med fremtiden for øje — styrke realkreditens stilling, tror jeg, at der er nogle tanker i realkreditkommissionens betænkning I, som var velegnede dertil, og jeg vil bede den højtærede minister om at tage under overvejelse, om ikke vi måske nu, medens vi har rolige forhold på dette område, burde gøre noget for eventuelt at komme ind på dette spørgsmål.

Aage Fogh: På mit partis vegne skal jeg anbefale det foreliggende lovforslag til en meget hurtig og velvillig behandling. Det er af stor betydning, at vi hurtigt kan få det igennem. Nu da byggesæsonen er ved at komme i fuld gang, er det vigtigt, at kreditforeningerne snarest muligt kan gøre brug af de nye bestemmelser.

Det lovforslag, der er fremsat, tilfreds-

stiller helt de ønsker, jeg fremsatte under behandlingen af lovgivningen om husmandskreditforeningernes forhold den 7. november 1958, da vi afskaffede statsgarantien for renten. Derfor er det med stor glæde, at jeg kan takke den højtærede minister for, at dette lovforslag er blevet fremsat.

De grænser, der er valgt, synes jeg er yderst rimelige. Jeg synes også, at det er rimeligt, at husmandskreditforeningerne får lov til at give lån i beboelseshuse med to lejligheder, får lov til at give lån i rækkehusbebyggelser og får lov til at give lån i institutioner, der har en naturlig tilknytning til større bebyggelser. Alt dette er helt i orden, det anerkender jeg.

Jeg har kun et spørgsmål i forbindelse med landbrugsejendommene. Det synes mig, at det ikke helt klart fremgår af lovforslaget, om vurderingen på de 102 000 kr., der er en betingelse for, at man kan låne 51 000 kr., omfatter både ejendom og tilbehør, eller om den kun omfatter selve ejendommen. Det er jo af meget afgørende betydning, om det er det ene eller det andet, der er tilfældet. Vi ved jo på grundlag af de oplysninger, vi fik i realkreditkommissionen, at ca. 30 pct. af ejendommenes samlede værdi er bundet i besætning og inventar, og at ca. 70 pct. er bundet i jord og bygninger. Hidtil har det været således, at husmandskreditforeningerne ikke har taget hensyn til tilbehøret. Det har, så vidt jeg har forstået det, udelukkende været jord og bygninger, der er blevet vurderet og givet lån i, og jeg vil gerne have oplyst af den højtærede minister, om det er tanken at fortsætte ad denne linje i fremtiden, eller om man nu vil gå til at indregne besætning og inventar. Hvis man ikke indregner besætning og inventar, vil der — ja det vil der uanset, om man indregner det eller ikke — være god anledning til at finde frem til at give betydeligt større lån efter kreditforeningslånet.

Nu da der er givet mulighed for at yde større lån, vil jeg gerne over for kreditforeningerne understrege, at så venter vi også, at kreditforeningerne gør brug af den tilladelse, der her er givet. Men en løsning af landbrugets kreditforhold tror jeg ikke vi får, før vi får ordnet også 2. prioriteterne. Jeg har haft lejlighed til at fremhæve mange gange, desværre uden hidtil at have fået

[Aage Fogh.]

tilstrækkelig tilslutning, at landbruget aldrig kan vente at få et rimeligt lån i tilbehør, besætning og inventar, medmindre man opretter lokale foreninger, således at det vil være muligt derigennem at føre tilsyn med de flygtige værdier, som besætning og inventar udgør.

Derfor vil jeg gerne i tilslutning til det lovforslag vi behandler, gøre et par bemærkninger om det, jeg mener bør ske, når loven er gennemført. Jeg mener nemlig, at man i hvert tilfælde fra lovgivningsmagtens side bør give landbruget et tilbud om, at det, hvis det vil, kan oprette 2. prioritetsinstitutter under lokal ledelse med ret til at give lån op til 65-70 pct. af de samlede værdier, altså både besætning og tilbehør og selve ejendommen. Hvis ordningerne sammenarbejdes på fornuftig måde, således at kreditforeningerne tager de første 50 pct. og 2. prioriteterne følger efter med op til 65-70 pct., synes jeg, at låneforholdene vil blive fornuftige og rigtige.

Det er ikke min hensigt her at anbefale, at landmændene skal have de størst mulige lån, men de lån, de skal have, de lån, de må stifte for at komme ind i en ejendom, skal så vidt muligt anbringes mod sikkerhed i deres egne værdier, og det bør vi fra lovgivningsmagtens side skaffe mulighed for. Det bør efter mit skøn være sådan, at de unge inden for landbruget, der vil købe en familieejendom, der i dag vil koste ca. 100 000 kr., i 1. og 2. prioriteter bør kunne låne 65 000—70 000 kr.; herudover bør de selv skaffe en rimelig andel af købesummen, og resten må klares som sælgerprioritet. Først den dag, vi er nået dertil, synes jeg forholdene vil være tilfredsstillende.

Det andet afsnit af lovforslaget interesserer mig meget. Problemet med at have forskellig rente på obligationen og på lånet er af stor interesse, men jeg tror rigtignok, at vi skulle gå et skridt videre. Jeg kan ikke se, at der skulle være noget som helst til hinder for, at f. eks. forsikringsselskaberne, der jo efterhånden administrerer en kolossalt stor andel af vore pengemidler her i landet, lånte ud mod svingende rente. Hvad skulle der være til hinder for, at den rente, låneinstitutionerne måtte give til for-

sikringsselskaberne, kunne variere i takt med den til enhver tid gældende rente her i landet?

Der er blevet indvendt fra nogle sider, at det vil være spekulation. Jeg kan ikke se, det er rigtigt. Når renten i en periode har ligget mellem 6 og 7 pct. og den falder 1 eller 2 pct., hvad skulle da være til hinder for, at kreditforeningerne lånte penge af låneinstitutionen på den betingelse, at den altid fik en rente, der fulgte den svingende diskonto, eller hvilken måleenhed man nu ville vælge? Forsikringsselskaberne skal jo låne penge ud, uanset om renten er lav eller høj; hvad skulle da være til hinder for, at de udlånte penge, en sum på 200 mill. kr., eller hvad man nu kunne tænke sig, stod på den betingelse, at den rente, der skulle betales til forsikringsselskaberne, skulle være svingende, og at man så gennemførte det samme princip over for landmændene? Jeg tror, det ville være særlig formålstjenligt, hvis man fra lovgivningsmagtens side kunne lægge forholdene sådan til rette, at låntagerne fik dette tilbud. Der er nemlig ikke tvivl om, at samtidig med at vi kan glæde os over, at landbruget i sin helhed ikke i øjeblikket er så stærkt belånt, må vi erkende, at titusinder af landmænd kunne — med godt økonomisk grundlag — låne mange penge og anbringe dem i udbygning af produktionsapparatet, måske ikke for at producere mere, men for at producere billigere til fordel for alle her i landet.

Jeg anbefaler som sagt det foreliggende lovforslag til en meget hurtig gennemførelse, og jeg venter, at vi siden kan gå videre for landbruget på dette område.

Kristian Kristensen: Det foreliggende lovforslag falder i 3 afsnit. I det første afsnit omtales lånegrænsen for husmandskreditforeningerne. Der sker to ting med denne lånegrænse nu; for det første dette, at den hæves ganske betydeligt, sådan som det allerede er sagt, så at der kan gives lån i ejendomme, der vurderes af institutionerne op til 102 000 kr. Det andet er dette, at lånegrænsen i fremtiden, uden at der behøves ny lov til det, kan reguleres både efter konjunkturer og efter den lånepraksis, kreditforeningerne vil følge.

[Kristian Kristensen.]

Egentlig kunne denne lånegrænse helt bortfalde nu efter vor opfattelse. Da vi i december måned fjernede statsgarantien for husmandskreditforeningerne, er den egentlige forudsætning, den egentlige begrundelse for denne lånegrænse, bortfaldet. Det har den højtærede minister ikke villet foreslå; han foreslår, at man følger traditionen, at husmandskreditforeningerne giver lån i mindre ejendomme, og man fastsætter altså denne grænse, hvilket vi ikke kan have noget imod.

I det andet afsnit af dette lovforslag åbnes der for kreditforeningerne adgang til at prøve en ny vej med at fastsætte én rentefod for kontante udlån og en anden for de kasseobligationer, man sælger. Man øjner dermed en mulighed for at kunne nå frem til en lavere effektiv rente for låntagerne. Jeg kan ikke sige andet herom, end at jeg håber, hvis man forsøger at gå den vej, at man så vil få noget ud af det.

Det tredje afsnit i lovforslaget tilsigter at give kreditforeningerne større mulighed for i fremtiden at finansiere i selve byggeperioden.

På alle 3 områder kan vi fra mit partis side tilsige vor principielle tilslutning og tilsige velvillig behandling, idet vi ønsker lovforslaget en hurtig gang igennem tinget.

Alfred Jensen: Med de finansieringsmuligheder, der nu foreligger for byggeriet, ser man jo med lidt andre øjne på de foreslåede foranstaltninger, end man ellers ville have gjort. Det er klart, at med den ændring af långivningen, der er gennemført i boligstøttelovgivningen og også på andre områder, må der også foretages ændringer på dette område. Men jeg synes, man skulle se bort fra illusioner i retning af det særlig fordelagtige for dem, der skal bygge, enten det så er inden for landbruget eller i byerne, for det bliver dyrere i fremtiden, og det, man før med et odiøst ord betegnede som renteslaveri, får større spillerum efter de her foreslåede foranstaltninger.

Jeg vil da gerne erindre om, hvad formanden for de almennyttige boligselskaber, hr. Korsgaard, sagde angående de nye belåningsforhold for boligbyggeriet: at de medførte en forøgelse af en almindelig lejlighedsleje på 300 kr. årlig. Vi må vel se i

øjnene, at det, der foreslås her, er en ajourføring med hensyn til denne fordyrelse. Det er den gruppe, som jeg tilhører, ikke tilhænger af, og jeg tror heller ikke, befolkningen i al almindelighed er glad for foranstaltninger af denne art.

Jeg forstår så udmærket de tanker, det ærede medlem hr. Aage Fogh gjorde gældende angående sænkningen af renteniveauet for visse lån, for så vidt det almindelige renteniveau faldt, men det forekommer mig, at man i vort samfund burde gå betydeligt videre og fastslå, at midlertidige forhøjelser af renteniveauet ikke ensidigt skulle bæres af den del af befolkningen, der nu er i den aldersklasse, der selv skal skaffe sig tag over hovedet. Det er jo sagen. De, der rykker ind i lejligheder opført under det høje renteniveau, kommer til at betale mere i husleje end dem, der har været så heldige at rykke ind på et tidspunkt, hvor renteniveauet var lavt. Det forekommer ikke mig at være en fornuftig og ej heller en forsvarelig løsning, at man lader de årgange, der skal rykke ind i de nye huse, der er opført under et højt renteniveau, betale de dyre omkostninger. Samfundet burde sætte ind på en sådan måde, at byrderne blev fordelt over hele befolkningen, men det sker jo ikke ved de foranstaltninger, der er foreslået her, det sker ej heller igennem den form for finansiering af boligbyggeriet, som det høje ting er gået ind for i dette folketingsår.

Ud fra disse betragtninger må jeg sige, at vi ser ikke med særlig velvilje på den lovgivning, der praktiseres på realkreditens område, og at vi stiller os meget skeptisk over for det her foreslåede. Vi vil forbeholde os vor endelige stilling, indtil vi ved, hvad der kommer ud af drøftelserne i udvalget, og hvilke ændringsforslag der eventuelt kommer.

Boligministeren (Bundvad): Jeg takker partiernes ordførere for deres principielle tilslutning til forslaget.

Jeg er klar over, at det ærede medlem hr. Alfred Jensen ikke kan give forslaget sin tilslutning, men det skyldes jo nok, at han anvender en regnebog, som får tingene til at stå på hovedet. Det ærede medlem er kommet til det resultat, at det fordyrer byggeriet, hvis vi åbner mulighed for, at de bundlån til den laveste rente og med den

[Boligministeren.]

længste løbetid, der her er tale om, kan blive større, end de hidtil har været. Det ærede medlem har måske den opfattelse, at det skulle blive billigere, hvis vi lagde en større del over på de dyrere tredjeprioriteslån. Det kan jeg ikke forstå; men det bliver jo hans problem.

De spørgsmål, der er rejst, kan vi tale om i udvalget; men jeg må måske gøre den enkelte bemærkning særlig til dem, der har været inde på spørgsmålet om landbrugets kreditforhold i almindelighed, at det kan vi ikke løse over denne lovgivning.

Det ærede medlem hr. Thestrup spurgte: hvad sker der med realkreditkommissionens betænkninger og forslag? Jeg kan svare, at vi har nedsat et ministerudvalg, som foretager en gennemgang af betænkningernes forslag for at finde frem til de områder, vi særlig skal sætte ind på. Jeg kan derfor sige til det ærede medlem, der var formand for kommissionen, at vi følger kommissionens arbejde op på bedste måde.

Det ærede medlem hr. Heilesen var noget utilfreds med forslaget om, at boligministeren skal have en bemyndigelse til at regulere lånegrænsen i forhold til kreditforeningernes låneydelse. Han mente, at det var bedre, at vi kom med forslag i hvert enkelt tilfælde, så at vi kunne spørge det stående udvalg om dets mening. Jeg vil gerne sige, at netop på det punkt var det stående udvalg enigt om, at man burde finde frem til den ordning, som jeg har foreslået, fordi man ikke mente det rigtigt, at man skulle være henvist til lovgivning i hvert enkelt tilfælde, når der skal foretages en regulering, men at man burde kunne ændre grænserne automatisk i forhold til det, der rent faktisk er sket på lånemarkedet. Jeg vil også gerne sige til det ærede medlem hr. Thestrup, at når jeg har valgt 50 pct. belåningen, er jeg helt klar over, at det er at foruddiskontere udviklingen; i øjeblikket ligger procenten formentlig omkring de 40.

De talere, der var inde på spørgsmålet om landbrugets kreditforhold, både det ærede medlem hr. Carl Petersen og det ærede medlem hr. Aage Fogh, og jeg tror også det ærede medlem hr. Thestrup, var selv klar over, at vi befinder os i øjeblikket i en tilstand, hvor det var ønskeligt, om vi kunne

nå frem til en noget større generel belåning, ikke mindst i landbrugserhvervet, så at man kunne afløse noget af den dyre løse gæld med en noget større fast gæld. Da der er tendenser i retning af, at kreditforeningerne følger denne linje — det er for øvrigt min opfattelse, at det ikke mindst skyldes realkreditkommissionens grundlæggende arbejde, at det er gået den vej — har jeg villet give et incitament til at gå videre ad den vej. Det er det ene. Det andet er, at jeg har ment, at når vi nu vedtager denne lov, ville det ikke være helt rimeligt, om ministeren umiddelbart efter skulle søge en bemyndigelse til at regulere. Af de to grunde har jeg foreslået 50 pct., men jeg vil i øvrigt gerne drøfte spørgsmålet i udvalget.

Det ærede medlem hr. Aage Fogh stillede mig et spørgsmål angående vurderingen. Jeg forstod spørgsmålet således, at det, vi skal finde ud af, er, om husmandskreditforeningerne kan belåne både ejendom og inventar. Fremgangsmåden vil jo være den, at man først må finde ud af, om den ejendom, man vil belåne, falder inden for det område, den pågældende kreditforening kan låne i. Man vurderer ejendom og inventar sammen, og finder man så ud af, at ejendommen ligger under de 102 000 kr., er det husmandskreditforeningernes låneområde. Derefter belåner man i forhold til dette beløb. Hvis man tænker sig, at ejendommen med inventar er vurderet til 100 000 kr., deraf de 70 000 kr. i ejendommen, belåner man ikke i forhold til de 70 000 kr., men i forhold til de 100 000 kr., og det vil sige, at i det tilfælde kan man, hvis lånegrænsen er 40 pct., låne 40 000 kr., ifølge forslagets lånegrænse 50 000 kr. Jeg håber, at besvarelsen er tilfredsstillende, ellers skal jeg svare yderligere i udvalget.

Endelig vil jeg sige om spørgsmålet den variable rente, som det ærede medlem hr. Aage Fogh rejste, at det ikke hører hjemme i denne lovgivning. Realkreditkommissionen har gennearbejdet dette spørgsmål meget grundigt, og jeg har ment at måtte holde mig til kommissionsflertallets forslag, og det går ikke så vidt, som det ærede medlem hr. Aage Fogh ønskede. Jeg har fulgt flertallet, men jeg vil gøre opmærksom på, at der også var et mindretal, og jeg synes,

[Boligministeren.]

at udvalget må foretage en overvejelse af, om også folketinget vil følge flertallet. Jeg synes, det må ligge helt klart, at når der er 2 forskellige opfattelser af det samme spørgsmål, må de begge prøves.

I øvrigt giver jeg tilsagn om behandling i udvalget og takker for velvillig behandling.

Aage Fogh: Jeg vil gerne takke den højtæredede minister for svaret. Jeg havde også håbet, det var sådan, altså at der i en ejendom vurderet til 102 000 kr. med besætning og inventar kan lånes indtil 51 000 kr., når lovforslaget er gennemført. Det synes jeg er meget rimeligt.

Jeg vil dernæst gerne sige — ikke i relation til denne lov, men i relation til det, jeg tænker der vil komme med hensyn til den varierende rente — at det er jo en kendsgerning, som vi i hvert tilfælde blev stillet meget stærkt over for i realkreditkommissionen, at danske landmænd er betænkelige ved de svingende kurser. Hvis man har fast rente, vil man altid få svingende kurser, og det betragter den praktiske mand som noget, den onde har skabt for at straffe ham. Hvis man derimod kunne finde frem til en ordning med svingende renter og faste kurser, tror jeg, det ville være meget vigtigt, og jeg kan ikke med min bedste vilje se, at man går nogens interesse for nær ved f. eks. ved forhandling med forsikrings-selskaberne, der råder over mange penge, at sige: hvis vi får 100 mill. kr. at arbejde med, får I den rente, der til enhver tid er gældende her i landet. Det kan være 6 pct. i år, det kan være 5 pct. til næste år eller omvendt.

Jeg kan ikke se, det skulle gå forsikrings-selskabernes interesse for nær, af den ganske simple grund, at forsikrings-selskaberne altid skal låne penge ud og altid til den pris, pengene har. Hvorfor skulle man så ikke lade renten variere for en eller anden sum, som man havde udlånt? Hvis man kunne finde frem til noget i den retning, tror jeg, det ville betyde en meget væsentlig forbed-

ring af disse låneforhold, så at en større part af den nødvendige gæld blev stiftet imod pant i faste værdier.

Alfred Jensen: Jeg vil gerne sige til ministeren, at der ikke er noget i vejen med den regnebog, jeg anvender. Jeg indledte mine bemærkninger med at gøre opmærksom på, at hvis det var under andre finansieringsmuligheder, vi diskuterede dette spørgsmål, ville min stilling til de foreslåede foranstaltninger være en anden, men på grund af den finansieringspolitik over for byggeriet, man er slået ind på, må jeg se på dette med mildere øjne, end jeg ellers ville have gjort.

Dernæst skal min bemærkning opfattes som en kritik af den finansieringslovgivning, som denne regering har gennemført, og som betyder, at folk, der rykker ind i de nye lejligheder, kommer til at betale 300 kr. mere om året i husleje, end de gjorde efter den ordning, der var gældende, indtil den nye lov blev vedtaget. Det synes jeg dog er omstændigheder, man skal hæfte sig ved, når man skal tage stilling til forslag af denne art.

Hvilken stilling vi vil tage til lovforslaget, har jeg ikke udtalt mig om. Jeg har sagt, at det vil vi vente med at redegøre for, til vi hører; hvad der kommer ud af udvalgsbehandlingen. Jeg kan sige så meget, at vi er modstandere af den politik, som regeringen går ind for, og som betyder, at renteslaveriet får bedre vilkår her i Danmark, end det har haft i mange år.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Aage Fogh: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Det er meddelt mig, at *H. K. Sørensen* ønsker at udtræde af udvalget angående forslag til bogføringslov. Til at indtræde i det nævnte udvalg i stedet for *H. K. Sørensen* har vedkommende gruppe udpeget *Fanger*, som herefter er valgt.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 9. april, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om ændringer i lov om kreditforeninger.

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ydelse af ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse.

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om erhvervelse af ejendomsretten til og nedlæggelse af banen fra Viborg til Ålestrup.

4) *Første behandling af:*

Forslag til byggelov for købstæderne og landet.

5) *Første behandling af:*

Forslag til lov om brandvæsenet i købstæderne og på landet.

Mødet hævet kl. 14²³.

81. møde.

Torsdag den 9. april kl. 13.

Formanden: Udvalget angående forslag til lov om revision af lønnings- og tilskudsbestemmelser i lovgivningen på ungdomsundervisningens område har afgivet til lægsbetænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændringer i lov om kreditforeninger.

Valgt blev: *Carl Petersen, Bladt, Ditlevsen, Einer-Jensen, Holger Eriksen, Erhard Jakobsen, Chr. Thomsen, Aage Fogh, Kristian Kristensen, Heilesen, Foged, Gideon, Ejnar Hansen, Justesen, Thestrup, Poul Møller og H. C. Toft.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ydelse af ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse.

(Anden behandling findes i tidenden sp. 4058).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Alfred Jensen: Vi står nu foran gennemførelsen af et forslag til lov om ekstraordinær hjælp til langvarigt arbejdsløse. Det er en svaghed ved dette lovforslag, at der ikke er åbnet langvarigt arbejdsløse med mindre ledighed end 90 dage mulighed for at få del i denne ekstra hjælp. Jeg må beklage, at der ikke her i tinget har været større forståelse for de arbejdsløses kår og tarv, end dette lovforslag er udtryk for. Jeg vil ligeledes beklage, at man ikke har kunnet tilstå kasserne den almindelige dækning for de udgifter, som kasserne her